

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v stolnem
farovžu.

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamezne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopis
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. — Za oznanila
se plačuje od navadne
vrstice, če se natisne
enkrat, 8 kr., dvakrat
12 kr., trikrat 16 kr.,
in vsakokrat za kolek
30 kr.

Kako založnice napraviti?

Glas „Gospodarjev“ v 4. listu vendar ni bil Kasandrin glas. Iz par krajev so nam došli dopisi, v katerih gospodje željo izrekajo, da še razglasimo one formalnosti, ki so potrebne, da gosposka založnico dovoli. Tej želji toliko rajši vstrezamo, ker smo prepričani, da, če se stvar le v nekaterih krajih izpelje, bodo tudi še v mnogih drugih domoljubni posnemovalci se našli.

Domoljubja pa je pri tej stvari vsekako treba, kajti dobička za se ne smejo iskati moške, ki se te hvalevredne stvari lotijo; dobiček pripada ljudstvu, in to je pravo domoljubje!

Stvar se tako-le zvrši: Trije ali več veljavni mož, med katerimi mora eden biti, ki to stvar umé alj se o njej podučí, stopi skupaj v osnovalni odbor, ki si voli načelnika. Odbor prosi dovoljenja pri deželni vladi, se ve da v slovenskem pismu. Prošnja mora imeti kolek (štempelj) za 50 kr. — Prošnji se priloži pet iztisov pravil. Prvi, izvirni iztis, mora imeti kolek za 1 gld. 15 kr., ostali štirje vsak po 15 kr. Prošnjo podpisujejočasni odborniki, njih število ni nikjer predpisano. Ob enem podamo v naslednjem pravila, ki so za mariborski okraj leta 1872 bile od gosposke potrjene, ktere se pa žalibog niso zvršile, ker se je tačas snovala eskomptna banka v Mariboru, katera je enega „narodnjakov“ tako silno mikala, da je ljudski banki hrbet obrnil in mestni banki svoje moči poklonil, drugi pa tudi pri „narodnjakih“ dovolj podpore našel ni, in tako je reč zaspala. To pa naj nikogar ne preplasi, kajti banke na Českem, Moravskem, v Ljutomeru na Štajerskem in v Zilski Bistrici na Koroškem spričujejo, da stvar gre, če je le količkaj domoljubja, to je: n e s e b i č n e v o l j e.

Zastran potrebnih knjig, delovanja, uprave in poduka o vsem tem zavračamo domoljube na

omenjeni dve slovenski založnici, katerih opravniki bodo gotovo radi postregli s pojasnili.

Pravila

(društva ska založnice.)

§ 1. Namen. Društvo ske založnice ima namen, svojim udom denar v zajem davati na obresti. — Delavnost društva se razteza na ski sodnji okraj, in sedež njen je v

§ 2. Udje. Le take osebe morejo biti društveni udje, ki stalno stanujejo v skem okraji, in ki same smejo gospodariti.

§ 3. Nove ude sprejema odbor, vendar gre pritožba proti njegovemu određenemu odloku do občnega zbora.

§ 4. Uprava društvenih zadev. Društvene zadeve se upravljajo in določujejo: a) po občnem zboru, b) po odboru, c) po društvenem predsedništvu.

§ 5. Občni zbor se mora sniti skaj enkrat v letu, in konci meseca sušca, in nanj se morajo povabiti vsi društveni udje, ki imajo pravico glasovanja, z oznanilom dnevnega reda posebej ter pisмено. Občni zbor se mora tudi sklicati po zahtevanju petine društvenikov.

§ 6. Sklepati se sme v redno povabljenem občnem zboru, keđar je nazoča polovica ustanovnikov; ali tudi brez te polovice, če je bil občni zbor drugič redno sklican, s taistim dnevnim redom.

§ 7. Odbor sklicuje občni zbor, kteremu je ravnatelj časni društveni prvosednik.

§ 8. Občni zbor odločuje o vseh društvenih zadevah, ki ne spadajo po pravilih v področje drugega društvenega organa; nadalje pripada občnemu zboru:

- izbirati prvosednika in druge odbornike,
- sprejemati sporočila odborova o njegovi delavnosti,
- pregledati in potrditi letni račun,
- razdeliti čiste dohodka,
- spremeniti pravila, in
- skleniti o nehanji društva.

§ 9. Sklepa se po nadpolovični večini glasov, voli se pa po volilnih listih, in če se pri prvi volitvi ne doseže nadpolovična večina, se napravi ožja volitev.

§ 10. O vsaki seji se naj napravi zapisnik, in kar je v njem zapisano o društveni delavnosti in o sklepu računov, naj se po primernem načinu javno razglasi.

§ 11. Odbor opravlja posebne društvene zadeve, in šteje devet udov, namreč prvosednika, blagajnika, pregledovalca (knjigovodjo) in šest drugih udov. Keđar se

razširijo društvena opravila, sme občni zbor pomnožiti odbor za četiri ude, tedaj vkup do 13 udov.

Prvi odborniki se volijo na jedno leto, in izstopivši se smajo zopet voliti. Prihodnjic pa sme občni zbor podaljšati odborovo oblast na tri leta.

§. 12. Vsi dopisi in prošnje se izročujejo odboru, ki jih rešuje. Odbor se shaja vsak teden ob določenem in udom naznanjenem opravljenem dnevu, da sklepa o tekočih opravilih po večini glasov v sejah, katerih se mora udeležiti nadpolovična večina začasnih odbornikov.

§. 13. Razun občnega zbora (§. 8. lit. c) imata tudi odbor in prvosednik izključljivo pravico, zahtevati od blagajničnih uradnikov pregled računov, knjig in izkaznic, nadalje pokazanje ter izročitev denarjev in blaga; odbor se tudi pooblašuje, da:

- a) prošnje za zajme (posojila) reši po pravilih, in podaljša obroke za oddane zajme;
- b) pogodbe sklepa in se zavezuje za društvo;
- c) za društvo v zajem jemlje; vendar sme določiti občni zbor: ali za vselej ali za neki čas obroke, do katerih sme odbor v zajem jemati na nerazdeljivo zaveznost vseh udov.

§. 14. Prvosednik, blagajnik in pregledovalec so skupaj društveno predstojništvo, ki zastopa društvo na zunaj in ki mora zvrševati vse sklepe. To predstojništvo podpisuje v društvenem imenu izkaznice in pogodbe, in je pooblašeno, zagovarjati društvo kot tožnika ali toženca v pravadah, poravnave sklepati, prisege nalagati, sprejemati in odvracati, plače sprejemati in pooblašence postavljati v te namene.

§. 15. Prvosedniku se zlasti naloži, da vodi in nadzoruje opravila, da sklicuje, vodi in sklepa seje.

§. 16. Blagajnik sprejemlje izročeni denar in blago, ga potrjuje s svojim in podpisom pregledovalca, izplačuje po storjenih sklepih in po ukazu predsednikovem, ki se opira na sklepe. V blagajnikovo področje posebno spada:

- a) voditi knjige in račune o dohodkih in stroških ter predlagati odboru v vsaki seji zapis zaostankov in izkaz gotovine;
- b) pripravljati konec leta za odbor in za občni zbor račun s prilogami vred in izkaz premoženja.

§. 17. Pregledovalec nadzoruje in podpira blagajnika v poslih blagajnice, zlasti jo tudi zaklepa in se podpisuje z blagajnikom vred in vodi pregledne knjige.

§. 18. Ako se kaže potreba namestovati koga od predstojništva, mu mora odbor izmed odbornikov namestnika postaviti.

§. 19. Storjeni stroški se odbornikom in predstojnikom iz društvenega premoženja povračujejo.

§. 20. Udje, njih pravice in dolžnosti. Udje so ali ustanovniki ali društveniki.

Vsi udje imajo naslednje pravice:

- a) da se udeležujejo občnih zborov in da glasujejo o njih,
- b) da v zajem jemljejo iz društvene blagajnice.

Vsi udje so dolžni:

1. pristopnino plačevati v društveno matico;
2. nerazdeljivo porokom biti za vse dolgove in druge zaveze, ki so se društvu naložile po pravilih.

Ustanovniki pa morajo razun tega v društvu založiti sto goldinarjev.

§. 21. Pristopivši novi udje naznanijo pismeno svoj pristop in se pravomočno zavežejo v gori navedene dolžnosti.

§. 22. Pristopnina se začasno določi na 5 fl.; vendar se sme povikšati po občnem zboru.

(Konec prih.)

Štajerski dež. zbor.

XIV. Seja 5. jan. 1874. Mnogo peticij iz slovenske in nemške strani je bilo oddanih; nekatere v cestnih zadevah, nekatere pa od delalskih, izobraževalnih društev (med temi tudi od celjskega), da se jim za izobraževalne namene podpora iz deželne blagajnice dovoli. Po vsem, kar o teh društvih vemo in čujemo, je v njih ubogo malo besed o izobraževanju v obertniji in rokodelstvu, marveč vse kaj druga.

Dnevni red. V imenu dobrodelnega odbora poroča dr. Nekerman o nameščenju sekundarjev v graških deželnih bolnišnicah. Brez vse debate se sprejmo odborovi predlogi, da se postavi a) 6 sekundarjev 1. vrste z letno plačo 600 gld., prostim stanovanjem in vso postrežbo; b) 6 sekundarjev 2. vrste z letno plačo 400 gld. in enakimi pridobitki. — Ravno tako se potrdijo predlogi odborovi o preuredbi par pravil deželne norišnice v Gradcu. Vodstvo je namreč prosilo in dež. odbor je temu pritrtil, da se služba strežnikom obojega spola zboljša, število služnih oseb pomnoži itd. V ta namen so se napravile 4 vrste strežnikov; v 1. vrsti stoječi trije imajo na leto 180 gld., se postavljajo kot deželni služabniki, ter jim gre pokojnina na stare dni. Iz ene vrste se prestopa v drugo, in tako se nadjajo sposobnih in zvestih ljudi za težavno in tudi nevarno službo dobiti.

Število strežnikov se ravna po številu znorelih, poprek jih sedmero enega strežnika ima.

Po predlogu Syz-evem se dovoli iz dež. blagajnice za popravo Šavniške-Wald-Troger'ske ceste, ki bo zarad prihodnje železnice (Lieboch-Wies) posebno važna, 15.000 gld. namesto 10.000, ki jih je posebni odbor predlagal; dotični okraj pa se mora obvezati, da to cesto kot okr. cesto 2. reda v svojo skrb prevzame, ko bo popravljena. V imenu finan. odseka poroča dr. Nekerman o proračunu za porodnišnico in najdenšnico, kakor tudi za norišnico v Feldbahu (fare Strassgang). Brez vsega besedovanja se potrdijo predlogi in dovoli za prvi dve napravi 58.185 gld., za 15.094 gld. manj, kakor je dež. odbor predlagal. Ta je namreč za preskrbljenje najdencev v proračun postavil bil 52.000 gld., odbor je pa na podlagi izkazov našel, da se število najdencev enakomerno vsako leto zmanjšuje, ker se novi v preskrbljevanje več ne jemljejo. Lansko leto jih je še bilo 1686, za 559 manj od leta 1872. — Ker je lastnih prihodkov za 11.338 gld., spada še na dež. blagajnico 46.847 gld., lep strošek za brezvestne matere, ki so tudi „liberal“!

V svojih opazkah o poročilu dež. odbora stavi fin. odsek med drugim naslednji sklep, kteremu zbor brez debate pritrudi, da bi namreč dež. odbor še nadalje se pogajal z vlado, naj bi za — porodnišnico (!) iz šolskega zaloga (Studienfond) nekoliko podpore dovolila!! Šolski zalog se je napravil za cesarja Jožefa iz imetka